

Apró közlemény / Short communication

A labodalevelű szárnyaslibatop (*Cycloloma atriplicifolia*) újabb előfordulása a Kiskunság északi részén

New occurrence of *Cycloloma atriplicifolia* in the Northern part of Kiskunság region (C Hungary)

A new occurrence was found of the rare non-native species, *Cycloloma atriplicifolia* (Spreng.) J. M. Coult. in the Northern part of Kiskunság, Hungary on 02.07.2019 on a sandy road [N 47.297476°, E 19.382936°, KEF: 8782.1]. This is 80 km apart from the first and until now single occurrence of this species in Hungary. The authors removed the individuals, however, some seeds could remain in the soil. It is assumable, that the species was spread by wheels of the car used by the authors, as they visited the original occurrence of the species and the new one during the autumn in 2018 with the same car. This new occurrence draws attention to an important, but overlooked invasion pathway: to the invasion with cars of ecologists.

A libatopfélékhez (*Chenopodiaceae*) tartozó labodalevelű szárnyaslibatop (*Cycloloma atriplicifolia* (Spreng.) J. M. Coult.) Észak-Amerikában őshonos, Európában 1801-ből van az első, németországi botanikus kertből származó előfordulási adata és 1881-ből az első, Olaszországból származó kivadulása (AELLEN, 1979, VIDÉKI 2005). Hazánkban MANDAK & PRACH (2001) találta meg Orgovány községtől nem messze, majd VIDÉKI (2005) szintén Orgovány határából, de egy másik lelőhelyről jelzi. A közelben, Ágasegyháza község határában több földúton is előfordul, illetve a község belterületén található homokbányában is megtaláltuk [KEF: 9182.4 és 9282.2, Csecserits & Barabás *ined.*]. A faj szerepel Olaszország neofiton jegyzékében (CELESTI-GRAPOW *et al.* 2009), megtalálható például a Pó-síkság homokján (BALLELLI & PEDROTTI 2009). Szlovákiában MEDVECKÁ *et al.* (2012) alapján 1958-ban találták először, alkalmi neofiton fajként tartják nyilván.

2019. július 2-án Csévharaszt községtől a védett borókás felé vezető homokúton elszórtan, mintegy 200 m hosszan a *Cycloloma atriplicifolia* nagyjából 100–200 kifejlett egyedét találtuk [N 47.297476°, E 19.382936°, KEF: 8782.1]. Az egyedek a homokút közepén, a keréknyomok közti sávban nőttek, illetve két homokút kereszteződésében is volt belőlük. A példányok jórészt eltávolítottuk és elégettük, de nem biztos, hogy mindet sikerült kiszedni. A példányokon már magkezdemények is voltak.

A csévharashti új előfordulás jelzi, hogy a faj akár nagyobb távolságra is tud terjedni (a két község távolsága kb. 80 km). Feltételezésünk szerint ebben a kocsinak nagy szerepe lehet, hiszen Ágasegyháza környékén is elsősorban homokúton fordul elő a faj. Nem kizárt, hogy a terjesztésben a szerző által használt kocsinak is szerepe lehetett, ugyanis 2018. október 9-én egy Dacia Duster típusú gépkocsival a labodalevelű szárnyaslibatop előfordulási helyein végzett felmérést. Ezt követően 2018. október 16-án egy vendégkutatónak mutatta meg a Csévharashti borókást és ennek során ugyanazt a gépjárművet használta. A kocsival Csévharashti területén, a homokúton közlekedett, konkrétan azon az úton is végigment, ahol 2019-ben a labodalevelű szárnyaslibatopot megtalálta. A gépkocsi a két kiszállás közt –

ahol 2019-ben a labodalevelű szárnyaslibatopot megtalálta. A gépkocsi a két kiszállás közt – a menetlevelek alapján igazolhatóan – csak betonúton közlekedett.

Több kutatás is igazolta (pl. VON DER LIPPE & KOWARIK 2007, SELVA *et al.* 2011, TAYLOR *et al.* 2012, REW *et al.* 2018), hogy a gépjárművek segítségével (a karosszéria különböző részein) rengeteg növényi mag és egyéb terjesztőképlet terjedhet nagy távolságokra. Pl. REW *et al.* (2018) szerint ősszel, földúton közlekedő járműveken akár 7000 mag/100 km is összegyűlhet, TAYLOR *et al.* (2012) pedig igazolták, hogy a járművekkel a magok akár 250 km-t is megtehetnek. Mindez felhívja a figyelmet egy hazánkban eddig talán nem kellőképpen figyelembe vett terjesztő vektorra, a gépkocsikra. Véleményünk szerint különösen fontos azoknak a gépkocsiknak – így például a természetvédelemben vagy ökológiai kutatások során használt járműveknek – a tisztítása, melyek rövid időn belül az ország több távoli pontján megfordulnak, nemcsak aszfaltozott úton járnak, és esetleg egymáshoz hasonló élőhelyek közelébe jutnak el.

CSECSERITS Anikó* & BARABÁS Sándor

Ökológiai Kutatóközpont, Ökológiai és Botanikai Intézet, Vácrátót, 2163, Alkotmány u. 2–4.

*csecserits.aniko@okologia.mta.hu

Irodalom

- AELLEN P. (1979): *Cycloloma*. – In: HEGI G. (ed.), *Illustrierte Flora von Mitteleuropa*. – Verlag Paul Parey, Berlin – Hamburg 3/2 (2. Aufl.), pp. 660–661.
- BALLELLI S. & PEDROTTI F. (2009): Exotic species of the Marches Region (Central Italy) and their distribution in different natural vegetation types. – *Contributii Botanice* 44.
- CELESTI-GRAPOW L., ALESSANDRINI A., ARRIGONI P. V., BANFI E., BERNARDO L., BOVIO M., ... & CONTI F. (2009): Inventory of the non-native flora of Italy. – *Plant Biosystems* 143(2): 386–430.
- MANDAK B. & PRACH K. (2001): *Cycloloma atriplicifolia*, a new alien species in Hungary. – *Preslia* 73(2): 153–160.
- MEDVECKA J., KLIMENT J., MAJEKOVA J., HALADA L., ZALIBEROVA M., GOJDIČOVÁ E., FERAKOVA V. & JAROLIMEK I. (2012): Inventory of the alien flora of Slovakia. – *Preslia* 84(2): 257–309.
- REW L. J., BRUMMER T. J., POLLNAC F. W., LARSON C. D., TAYLOR K. T., TAPER M. L., ... & BALBACH H. E. (2018): Hitching a ride: seed accrual rates on different types of vehicles. – *Journal of Environmental Management* 206: 547–555.
- SELVA N., KREFT S., KATI V., SCHLUCK M., JONSSON B. G., MIHOK B., ... & IBISCH P. L. (2011): Roadless and low-traffic areas as conservation targets in Europe. – *Environmental management* 48(5): 865–877.
- TAYLOR K., BRUMMER T., TAPER M. L., WING A. & REW L. J. (2012): Human-mediated long-distance dispersal: an empirical evaluation of seed dispersal by vehicles. – *Diversity and Distributions* 18(9): 942–951.
- VIDÉKI R. (2005): *Cycloloma atriplicifolia* (Spreng.) Coulter and *Salsola collina* Pallas in Hungary. – *Flora Pannonica* 3: 121–134.
- VON DER LIPPE M. & KOWARIK I. (2007): Long-distance dispersal of plants by vehicles as a driver of plant invasions. – *Conservation Biology* 21(4): 986–996.

Beérkezett / received: 2019. 11. 11. • Elfogadva / accepted: 2019. 11. 18.